

Suomen pelastusalan keskusjärjestö

Erityisryhmien asumisen turvallisuuden kehittäminen OTE-hankkeessa

Pelastusopisto 5.6. 2019

Tarja Ojala

Osallistava Turvallisuus Erityisryhmille (OTE)-hanke

Suomen Pelastusalan
Keskusjärjestö

SPEK

Alustuksen sisältö

- Hankkeen tausta
- Osallistavat menetelmät ja käytetyt työkalut
- Miksi osallistamista tai kolmannen sektorin toimijoita?

OTE-hanke

**Osallistava
Turvallisuus
Erityisryhmille**

OTE-hanke

Hankkeen koordinaatio: SPEK

Yhteistyökumppanit: Kainuun pilotti:

Muistiliitto

Kainuun Muistiyhdistys

Omaishoitajaliitto

Kainuun omaishoitajat ja
läheiset

Kuntaliitto

Pelastuslaitokset

Kainuun pelastuslaitos

Valli

Vanhustyön keskusliitto

Laitevalmistajat

Tukes

Kirkon diakoniatyö

Hankkeen tausta

- Kotona asumisen politiikka
- Perustuslain mukainen oikeus turvalliseen elämään.
- Pelastuslain edellyttämät yleiset velvollisuudet.
- Huoli kotona asuvien erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden ja heidän perheidensä arjen ja asumisen turvallisuudesta.

OTE-tavoitteet kolmella tasolla

Erityisryhmiin kuuluvien

- henkilöiden
- heidän perheenjäsentensä sekä
- kolmannen sektorin edustajien

turvallisuusosaamisen vahvistaminen ja

turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantaminen

tapaturmien vähentäminen

Erityisryhmät

Ihmiset

- **Ikääntyneet:** noin 1,2 miljoonaa henkilöä
- **Muistisairaat:** 100 000 vai 400 000 henkilöä?
- **Omaishoitajat:** 47 000, 60 000 vai 350 000
- Päihde- ja mielenterveysongelmaiset henkilöt
- Vammaiset
 - Kehitysvammaiset
 - Vammautuneet
 - Kuulo- ja näkövammaiset
- Liikuntarajoitteiset
- ...
- Maahanmuuttajat

Turvallisuuskäsitys

- Palo- ja poistumisturvallisuus

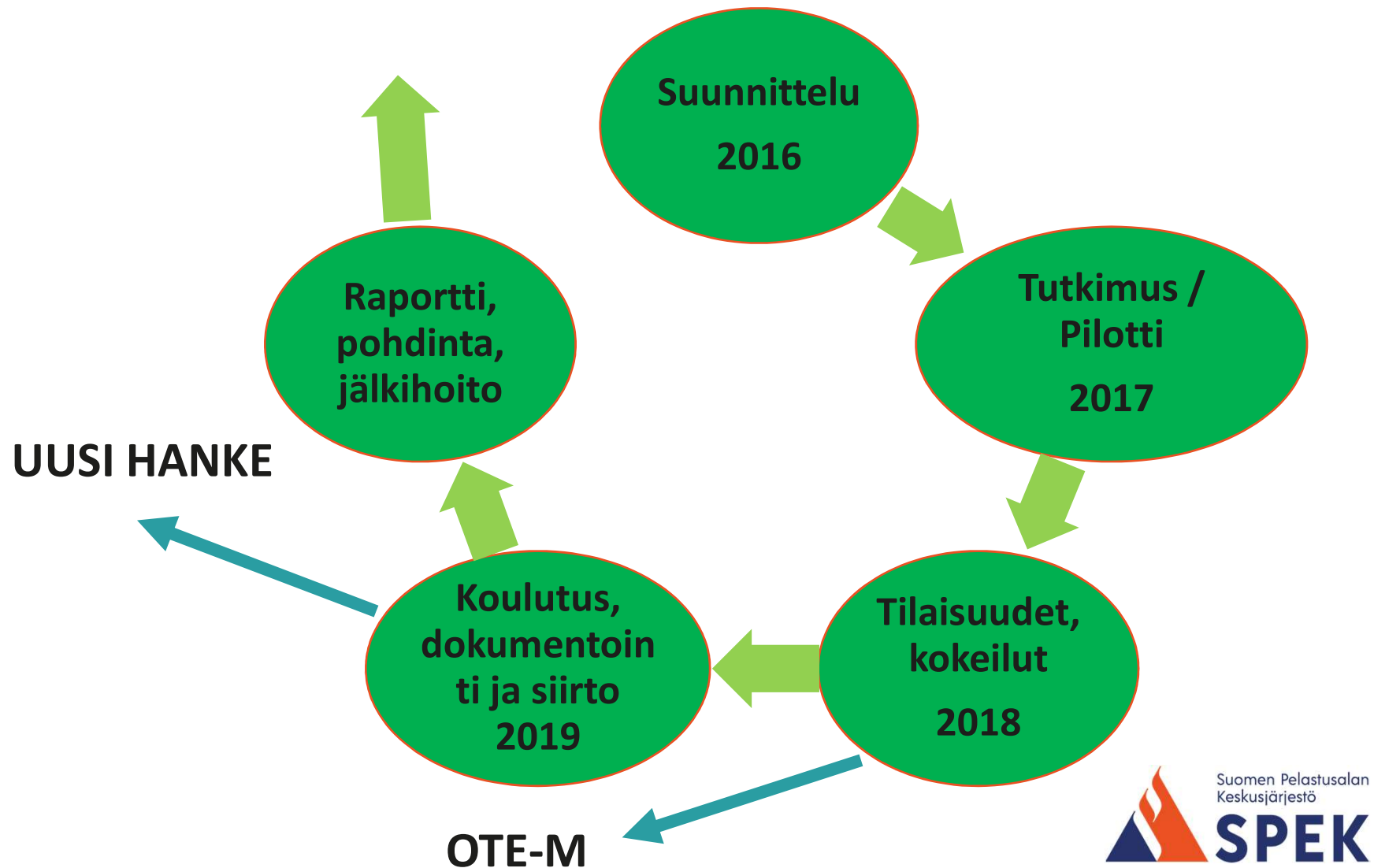
- Varautuminen
- Pelastustoiminta
- Kiinteistön turvallisuus
- Liikkumisen turvallisuus
- Henkilöturvallisuus ja turvallisuuden tunne
 - Ihmisen oma / hoidettavan potilasturvallisuus
 - Hoitajan työturvallisuus
 - Ulkopuolisten turvallisuus

- Tapaturmat

- Rikosturvallisuus

**Taloudellinen
turvallisuus!**

Hankkeen kulku

Osallistavat menetelmät

- **Tilaisuuksissa osallistujien huolen mukaiset teemat**
- Kokemusasiantuntijoiden tapausesimerkit
- Case-tapaukset
- Turvatekniikan esittely kädestä pitäen
- Esineen tarkastelu - Osallistujat arvaavat, miten esineet liittyvät turvallisuuteen.
- PMI-menetelmällä kohderyhmälle sovittaminen
 - Plussat
 - Miinukset
 - Kiinnostavat ilmiöt
- Tarpeellinen – tarpeeton -pohdinta
- Alkusammutusharjoitukset / meilikuvaharjoitukset

Yleisötilaisuudet

- Kaikki tilaisuudet Omaishoitajien ja tai Muistiyhdistysten kanssa yhteistyössä.
- Yhdistyksillä valmiudet järjestää jatkossa myös itsenäisesti vastaavia tilaisuuksia.
- Noin puolessa tilaisuuksia tapahtumapaikkakunnan pelastuslaitoksen järjestämä alkusammutusharjoitus.
- Pelastustoimen ja paikallisyhdistysten yhteistyö

Osallistuminen muihin tilaisuuksiin

- Järjestöt
- Tutkimus
- Koulutus

Rahoitusvaihtoehtojen pohdintaa

Rahoittaja	Muistisairaat	Asiantuntijat	Huom.
1. Henkilö itse	X	X	
2. Perhe tai lapset	X	X	
3. Sukulaiset tuttavat / lahjoittajat	X	X	
4. Kunta	X	X	Kuntaliitto ei kannata
Apuvälinepalvelu		X	
Kaupallinen apuvälinepalvelu		X	
Lahjoitukset		X	
Taloyhtiöt		X	
Toimeentulotuki		X	
SM, STM, YM yhteistyössä		X	
ARA		X	
Verottaja / kotitalousvähennys		X	
STEA		X	Hankerahoitus
Järjestöt		X	Koulutus ja opastus
SOTE-alueet		X	

Rahoitusvaihtoehtojen pohdintaa

Rahoittaja	Muistisairaat	Asiantuntijat	Huom.
1. Henkilö itse	X	X	
2. Perhe tai lapset	X	X	
3. Sukulaiset tuttavat / lahjoittajat	X	X	
4. Kunta	X	X	Kuntaliitto ei kannata

Kiertotalous?

SMI, SIM, YMI yhteistyössä	X	
ARA	X	
Verottaja / kotitalousvähennys	X	
STEA	X	Hankerahoitus
Järjestöt	X	Koulutus ja opastus
SOTE-alueet	X	

Tahto vaikuttaa omaan turvallisuuteen!

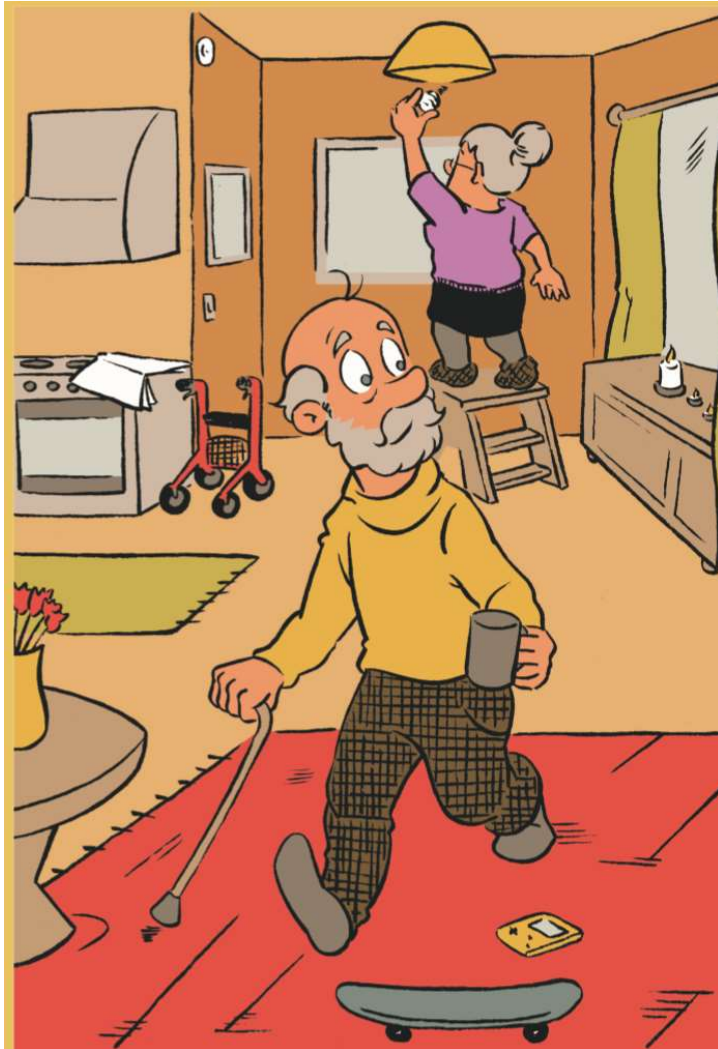

Case tapaukset / Liesiturvallisuus / Onnettomuuksista oppiminen

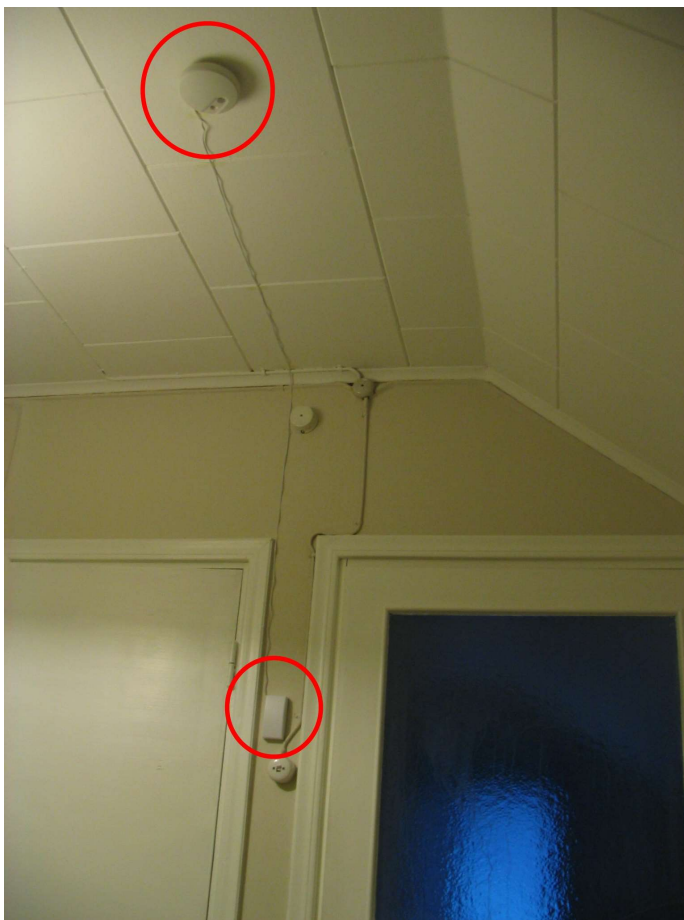
Kuva: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Kevyitä lähestymistapoja vakavaan aiheeseen

Sovittaminen

Turvatekniikan mahdollisuuksia

Turvatekniikan mahdollisuuksia

Turvatekniikan mahdollisuuksia

Turvallisuus syntyy yhteistyössä!

Muista, että turvallisuus syntyy yhteistyössä. Yhteistyössä voi tilannekohtaisesti olla mukana asukas, omaiset ja läheiset, kiinteistöhuolto, sosiaalitoimi ja diakoniatyö. Jokainen voi kehittää omaa turvallisuussäämistään, tunnistaa ja tunnustaa riskit ja omalta osaltaan ja yhteistyössä ehkäistä vaaratilanteita ja onnettomuuksia. Riskien tunnistamisessa kannattaa hyödyntää tarkastuslistaa.

Lisätietoa kodin, arjen ja asumisen turvallisuudesta saat oman alueesi sosiaalipalveluista ja pelastuslaitokselta. Lisätietoja asumisen turvallisuudesta ja turvallisuuskoulutuksesta: www.spek.fi

Sähköisiä tiedonlähteitä:

Arjen ja asumisen turvallisuustietoa erityisryhmille:
www.spek.fi/OTE

Esteettömyyskartoitukset:
www.esteeton.fi

Kodinturvaopas:
www.kodinturvaopas.fi

Korjausneuvonta:
http://www.vtki.fi/fin/toimimme/korjausneuvonta/mita_korjausneuvonta_on/

Tietoa kotitapaturmista ja niiden ennaltaehkäisystä sekä tarkistuslistoja:
<http://www.kotitapaturma.fi/>

Turvallisuutta selkokielellä:
<https://selko.fi/aihe/turvallisuus/>

KODIN TURVALLISUUDEN TARKISTUSLISTA

Tarkista oman ja läheisesi kodin turvallisuudenperusasiat

Avun tarjoajat

Soveltuvuuspohtintaa

Alkusammutusharjoitukset ja poistumisturvallisuuden pohdinta

Erilaisia harjoitusmuotoja

Tarkkaa harkintaa!

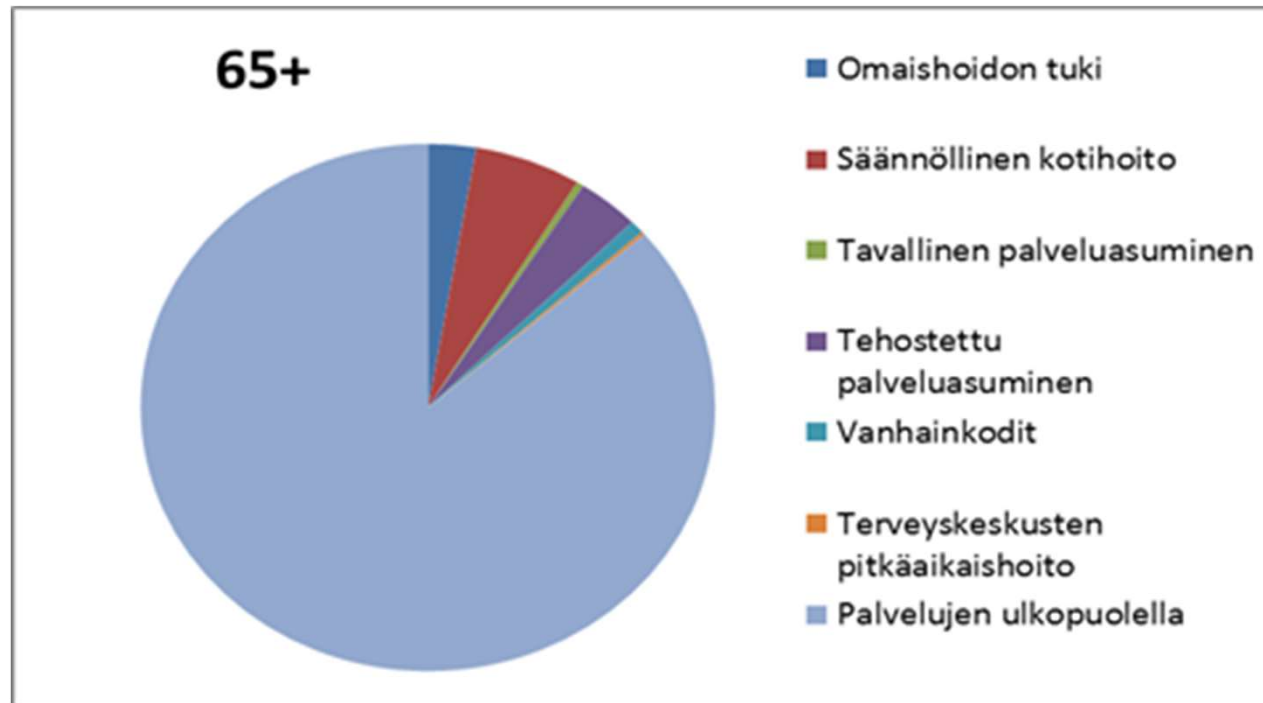

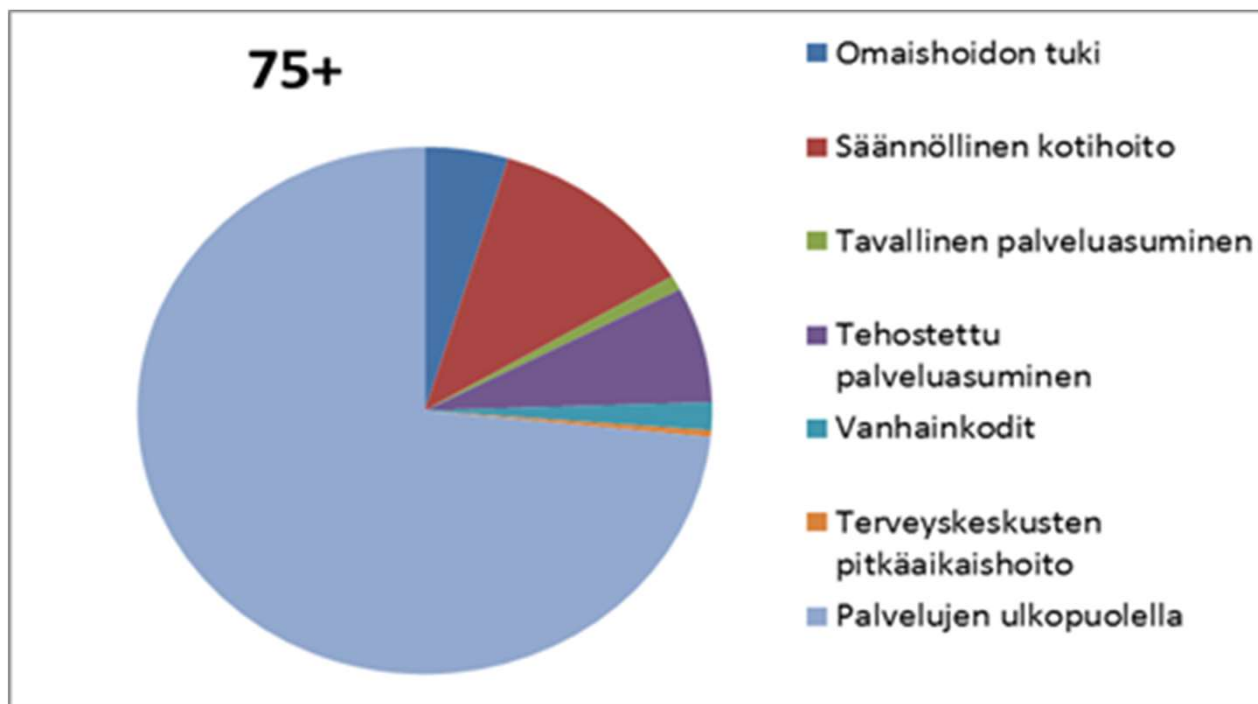
Miksi osallistamista tai kolmannen sektorin toimijoita?

Kehittämistyön tarve

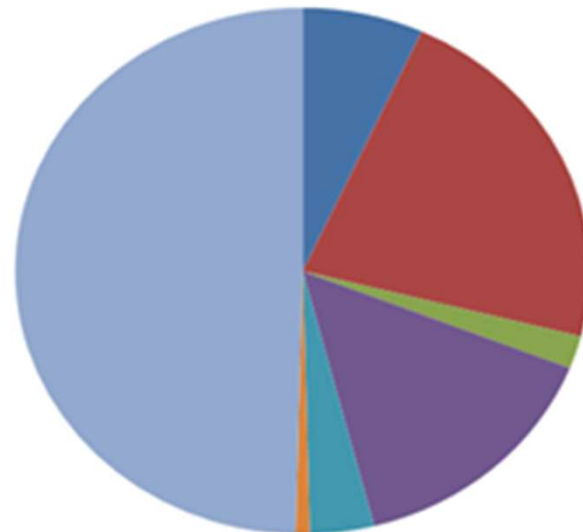
- Erityisryhmät ovat turvallisuuden riskiryhmiä!
- Työelämän ulkopuolella olevat ovat koulutuspaiasssa
- Oikeus, mahdollisuus ja halu osallistua oman turvallisuuden kehittämiseen
- Viranomaisyhteistyö tai sote-palvelut eivät tavoita

Säännöllisten palvelujen saajat (THL)

85+

- Omaishoidon tuki
- Säännöllinen kotihoito
- Tavallinen palveluasuminen
- Tehostettu palveluasuminen
- Vanhainkodit
- Terveyskeskusten pitkäaikaishoito
- Palvelujen ulkopuolella

Erityisryhmiin kuuluvien tuki

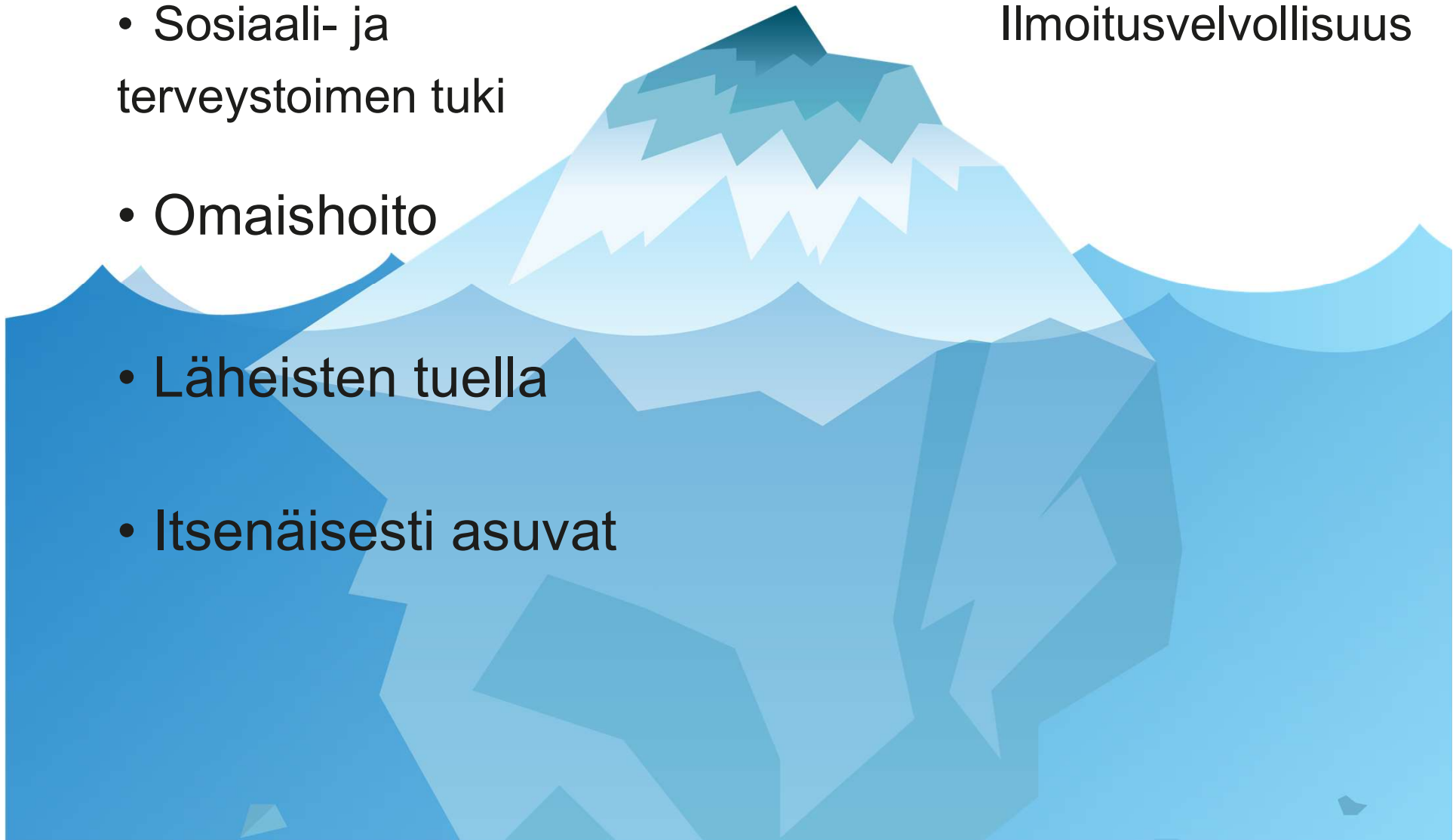
- Sosiaali- ja terveystoimen tuki

- Omaishoito

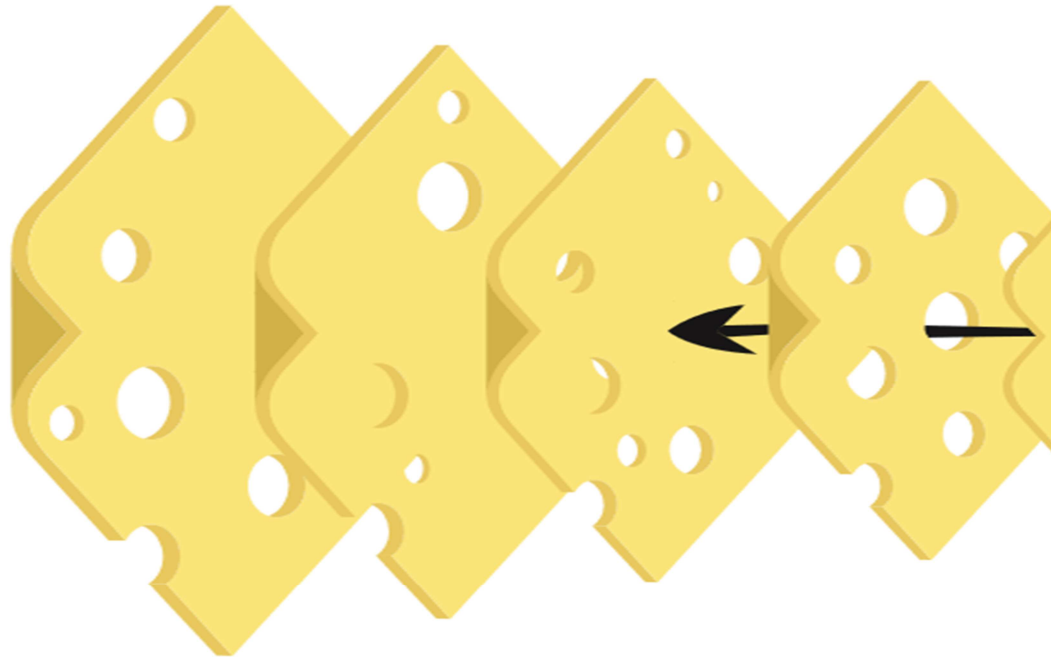
- Läheisten tuella

- Itsenäisesti asuvat

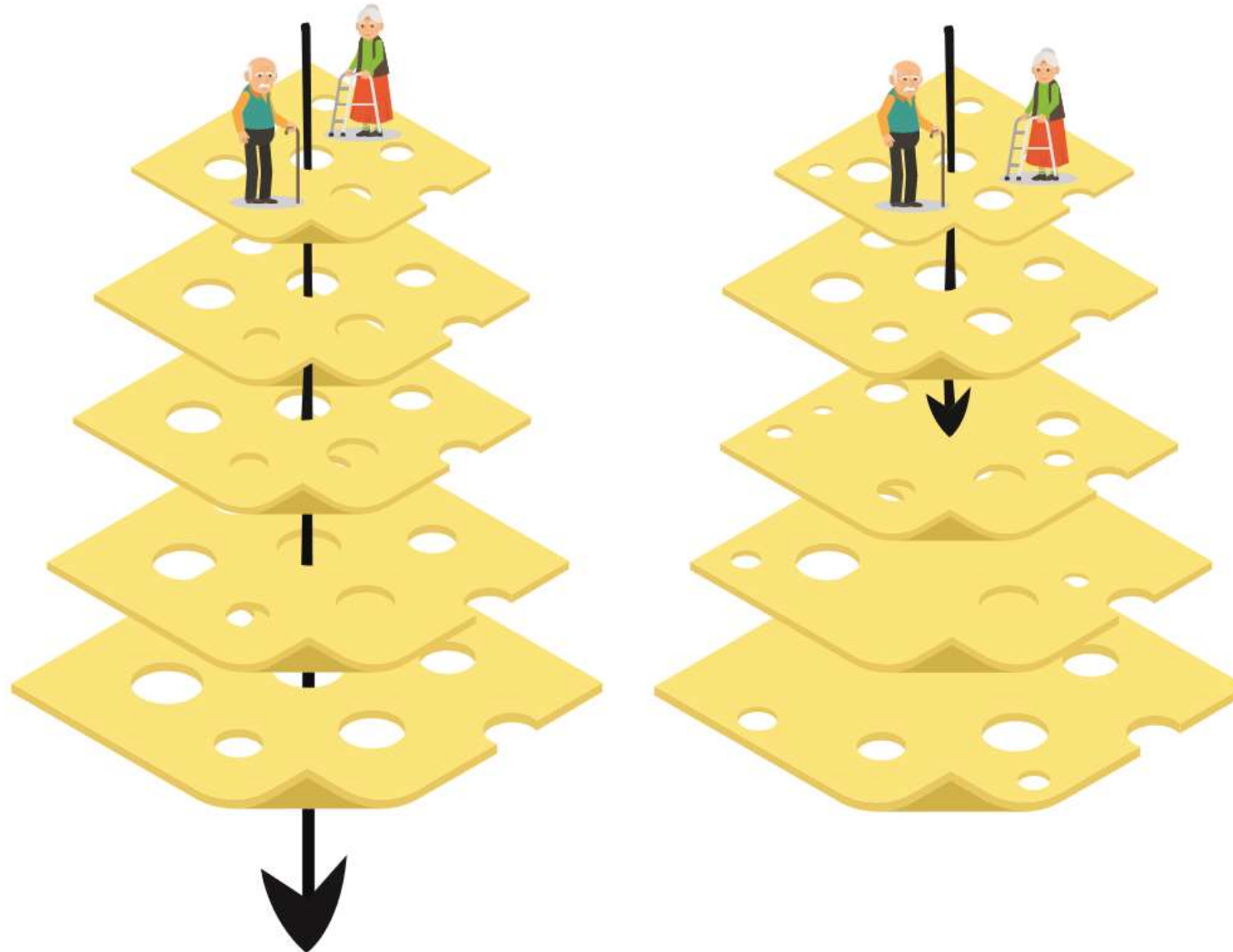
Ilmoitusvelvollisuus

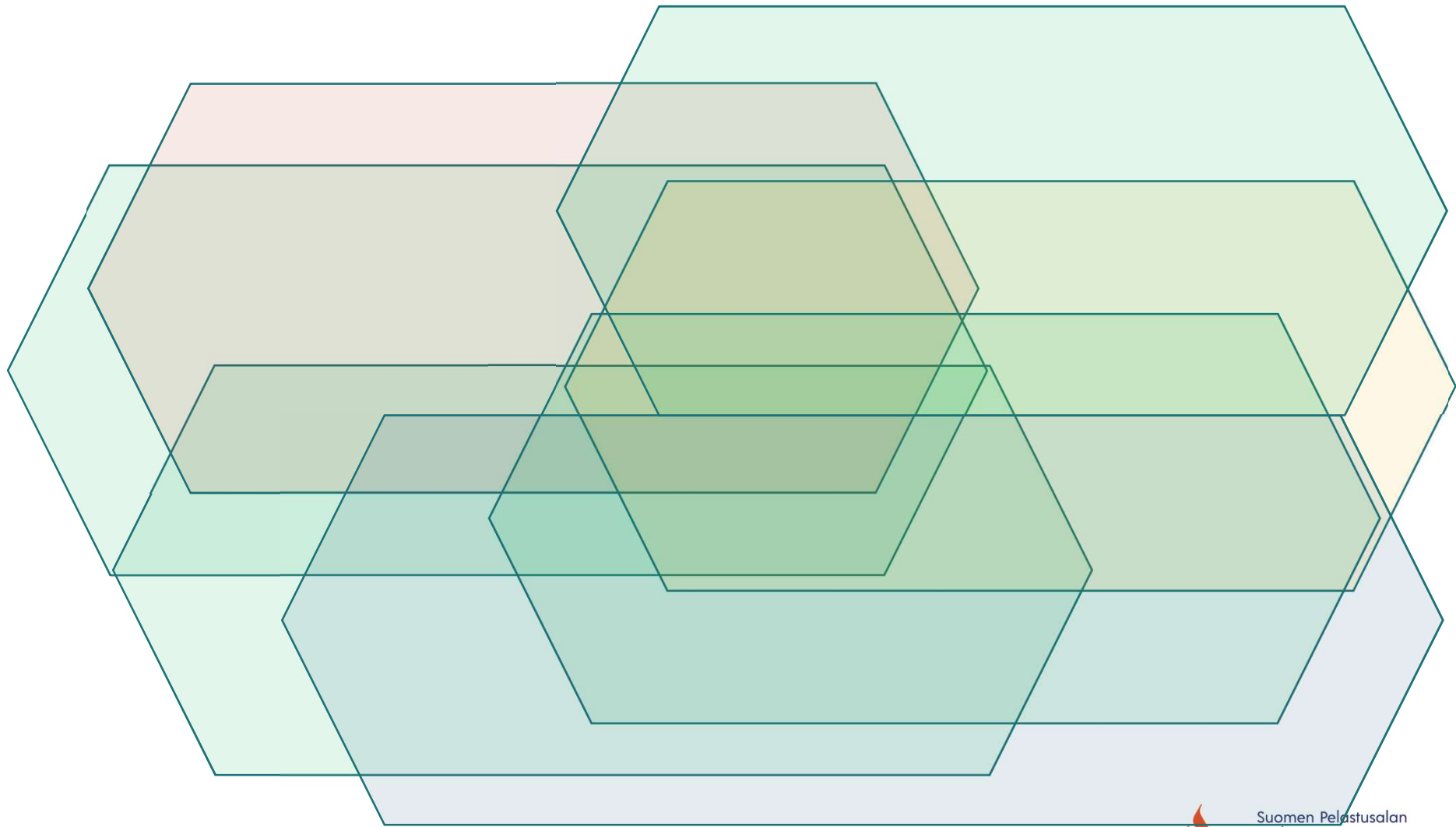
Reasonin sveitsinjuustomalli

Putoaminen vai turvallisuuden varmistaminen?

Usean toimijan yhteistyöllä hyvä peitto!

Kiitos!

Lisätietoja www.spek.fi/OTE

Lisätietoja

- Ojala Tarja (2017). *Iäkkäiden ja muistisairaiden arjen turvallisuus. OTE-osallistava turvallisuus erityisryhmille*. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK. <http://www.spek.fi/loader.aspx?id=2a77dd2c-b6b1-493a-879e-b717eefc5b52>
- OTE-hanke: <http://www.spek.fi/OTE>
- Pelastuslaki 276/2011.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110379>
- Reason James (2000). *Human error: models and management*. BMJ.
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. Kodin turvallisuuden tarkistuslista.
<http://www.spek.fi/loader.aspx?id=ec05dc23-5191-448e-9d13-9735d9d04354>